

Η Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας - Θράκης και το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, καθώς και οι Δήμοι Καβάλας, Ξάνθης, Κομοτηνής και Δοξάτου, το Europe Direct AM-Θ, το Ίδρυμα Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης, η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ροδόπης, το Μουσείο της Τρεμπλίγκα και το πρόγραμμα Δράσεις Ιστορίας, Μνήμης, Πολιτισμού συνεργάστηκαν για την υλοποίηση του «Περιφερειακού Αφιέρωματος Μνήμης 1943-2023», με στόχο να μνημονεύσουν την τραγική **επέτειο των 80 χρόνων από την εκτόπιση των Εβραίων της περιοχής, από τους Βούλγαρους συμμάχους των Ναζί, τον Μάρτιο του 1943, και τον αφανισμό τους στο στρατόπεδο εξόντωσης της Τρεμπλίγκα.**

Εκδηλώσεις Μνήμης διεξήχθησαν -με τροποποιήσεις λόγω της συμμετοχής στο εθνικό πένθος για το τραγικό σιδηροδρομικό δυστύχημα στα Τέμπη- από 28 Φεβρουαρίου μέχρι 5 Μαρτίου 2023 στην Καβάλα, την Ξάνθη, και τη Δράμα, ενώ οι εκδηλώσεις της Κομοτηνής ακυρώθηκαν.

Οι εκδηλώσεις Μνήμης στην **Καβάλα** περιλάμβαναν τα εξής:

Εκθέσεις φωτογραφίας

Στην Καβάλα οι εκδηλώσεις ξεκίνησαν στις **28.2.2023**, με τα εγκαίνια δύο εκθέσεων φωτογραφιών: «**Χώροι μνήμης, τόποι μαρτυρίου**», του υποψήφιου διδάκτορα Αρχιτεκτονικής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, Νίκου Κοσμίδη, και «**Ιστορία, Μνήμη, Ολοκαύτωμα**», του Χαράλαμπου Αϊτσιδίη.

Στον **χαιρετισμό του, ο Δήμαρχος Καβάλας, Θόδωρος Μουριάδης**, αφιέρωσε τον πρόλογό του στον δήμαρχο Ιωαννιτών, Μωυσή Ελισάφ, που έφυγε πρόσφατα από τη ζωή, λέγοντας ότι «θα βρίσκεται πάντα ανάμεσά μας, νοερός συνδρομητής στον αγώνα για να μην χαθεί η συλλογική μνήμη της φρίκης του ναζισμού και για να απαλειφθούν από την κοινωνία ακραίες αντιλήψεις και φαιδρά σενάρια συνωμοσιολογίας».

Εξέφρασε την άποψη ότι «η Τοπική Αυτοδιοίκηση οφείλει να βοηθά στη διατήρηση της μνήμης», αιτιολογώντας τις προσπάθειες του Δήμου Καβάλας για τη δημιουργία ενός Δικτύου Πόλεων στην Περιφέρεια AM-Θ, οι οποίες είχαν εβραϊκές

κοινότητες που χάθηκαν στον όλεθρο των στρατοπέδων συγκέντρωσης. Όπως είπε, «η ανταπόκριση των δημάρχων ήταν άμεση και, πλέον, στο πλαίσιο των φετινών εκδηλώσεων μνήμης, την ημέρα που γέμισαν οι Βούλγαροι τα καμιόνια με Καβαλιώτες Εβραίους, στις 4 Μαρτίου, θα υπογράψουμε το Πρωτόκολλο για τη δημιουργία αυτού του Δικτύου».

Και κατέληξε, υπογραμμίζοντας πως «τελικά, η “Τελική Λύση”, η εξόντωση των Εβραίων δεν επετεύχθη, ο ναζισμός δεν νίκησε και οι σημερινές απάνθρωπες παραφυάδες του βρίσκουν σθεναρή αντίσταση, παρά το γεγονός ότι μερικές φορές, καταφέρνουν να λερώσουν με αίμα κι άλλες σελίδες της Ιστορίας. Ευτυχώς, στην Ελλάδα τουλάχιστον, οι αρχηγοί τους ζουν σήμερα σε κελιά φυλακών, όμως αυτοί που τους στηρίζουν θα πρέπει να μάθουν επειγόντως Ιστορία. Κι όλοι εμείς είμαστε υπεύθυνοι για τη δημιουργία δημοκρατικών αναχωμάτων που δεν θα επιτρέπουν την εκκόλαψη αυγών του φιδιού».

Ο εκπρόσωπος της Εβραϊκής Κοινότητας Καβάλας, συγγραφέας Ιωσήφ Μεβοράχ αναφέρθηκε στο περιεχόμενο των σπάνιων φωτογραφιών της έκθεσης από την εβραϊκή κοινότητα της Καβάλας, που θα επισκεφθούν μαθητές «οι οποίοι θα προβληματιστούν και θα μολιαστούν από την ιδέα της Δημοκρατίας, την ανάγκη καταπολέμησης της ξενοφοβίας, του ρατσισμού και του αντισημιτισμού».

Ο δόκτωρ Έντουαρτ Κοπόβκα, διευθυντής του Μουσείου της Τρεμπλίνκα, και ο επιστημονικός σύμβουλος του Μουσείου κ. Μαλιζέφσκι, μετέφεραν στο ακροατήριο με λόγο, εικόνα και βίντεο τα όσα συνέβησαν στην κατεχόμενη Πολωνία πριν από 80 χρόνια, το ιστορικό της κατασκευής του στρατοπέδου της Τρεμπλίνκα, που «δεν ήταν στρατόπεδο συγκέντρωσης, αλλά στρατόπεδο άμεσης εξολόθρευσης όλων όσων μεταφέρονταν σ’ αυτό. Περιέγραψαν τη διαδρομή θανάτου των εκατοντάδων χιλιάδων Εβραίων από την χώρα του και την υπόλοιπη Ευρώπη, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στο τελευταίο ταξίδι των Εβραίων από την περιοχή της Αν. Μακεδονίας και Θράκης. Γνωστοποίησαν την έναρξη συνεργασίας του Μουσείου με το υπό δημιουργία Δίκτυο Πόλεων κατά του Αντισημιτισμού.

Ο Αντιπεριφερειάρχης Αρχέλαος Γρανάς συνεχάρη τους δημάρχους που αποφάσισαν τη δημιουργία του Δικτύου κατά του Αντισημιτισμού «ώστε όλοι να γίνουμε κοινωνοί του εγκλήματος, να μην ξεχάσουμε και να μην επιτρέψουμε να ξανασυμβεί».

Ο διευθυντής του Ιδρύματος Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης, Ανδρέας Ματζάκος, αναφέρθηκε στις δράσεις του Ιδρύματος και στις εκδηλώσεις μνήμης που διοργανώνονται παράλληλα στην Ξάνθη για τα θύματα του Ολοκαυτώματος.

Ο εκπρόσωπος του Europe Direct, Δημήτρης Σπιτσέρης, μίλησε για τη «μελανότερη σελίδα της ευρωπαϊκής ιστορίας», τονίζοντας ότι «είναι χρέος μας η διατήρηση της μνήμης, για να μην υπάρξει ποτέ ξανά βιομηχανική εξόντωση ανθρώπων».

Τη βραδιά κόσμησε η **δόκτωρ Σούζι Γκρας**, καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Μπαρ Ιλάν του Τελ Αβίβ, απαγγέλοντας ποιήματα του Εβραίου επιζήσαντα Γιουδά Χαΐμ Περαχιά, παρουσία συγγενών του ποιητή.

Υπογραφή καταστατικού για τη δημιουργία Δικτύου Πόλεων κατά του Αντισημιτισμού και της Διασποράς φυλετικού μίσους

Στις 4.3.32, στη Μεγάλη Λέσχη, μερικές δεκάδες μέτρα από τις καπναποθήκες που, ακριβώς πριν από 80 χρόνια, οι Βούλγαροι Κομιτατζήδες, κατ’ εντολή των Γερμανών Ναζιστών, συνέλαβαν τους Εβραίους της Καβάλας για το ταξίδι χωρίς γυρισμό, εννέα Δήμοι ίδρυσαν το Δίκτυο Πόλεων κατά του Αντισημιτισμού και της Διασποράς Φυλετικού Μίσους.

Στην κατάμεστη αίθουσα και παρουσία υψηλών προσκεκλημένων, συνυπέγραψαν το Καταστατικό του Δικτύου, που θα φέρει τον διακριτικό τίτλο «Πύλη Δημοκρατίας», ως εκπρόσωποι των Δήμων οι εξής: ο Δήμαρχος Διδυμοτείχου, Ρωμόλος Χατζηγιάννογλου, ο Αντιδήμαρχος Δράμας, Ανδρέας Χαραλαμπίδης, ο Δήμαρχος Καβάλας, Θόδωρος Μουριάδης, ο Δήμαρχος Κομοτηνής, Γιάννης Γκαράνης, ο Δήμαρχος Ξάνθης, Μανώλης Τσέπελης, ο Αντιδήμαρχος Ορεστιάδας, Βαγγέλης Μαρασλής, η εντεταλμένη σύμβουλος Πολιτισμού και Νέας Γενιάς του Δήμου Σερρών, Χρυσάνθη Παλάζη, και ο Δήμαρχος Σουφλίου, Παναγιώτης Καλακίκος, ενώ δεν κατέστη δυνατή η εκπροσώπηση του Δήμου Αλεξανδρούπολης, που θα συμμετάσχει στο Δίκτυο.

Στην εκδήλωση παρέστησαν ο Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κ. Στέφανος, ο Πρέσβης του Ισραήλ στην Ελλάδα, Νόαμ Κατς, ο Γεν. Ταμίας του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος, Δανιήλ Μπεαρδούτ, ο Διευθυντής του Μουσείου της Τρεμπλίνκα, δόκτωρ Έντουαρτ Κοπόβκα, ο Αντιπεριφερειάρχης Αρχέλαος Γρανάς και εκπρόσωποι των Εβραϊκών Κοινοτήτων Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Λάρισας και Καβάλας.

Η επιτυχημένη εκδήλωση έκλεισε με την πρώτη προβολή του ντοκιμαντέρ που δημιουργήθηκε πρόσφατα και αναφέρεται στις εβραϊκές κοινότητες των πόλεων που συμμετέχουν στο Δίκτυο και στην πορεία προς την εξόντωσή τους.

Σύμφωνα με το Καταστατικό «Σκοπός μας είναι, να πολεμήσουμε τον αντισημιτισμό, τον ρατσισμό και τη νοσταλγία για τον φασισμό, τα βδελυρά τούτα κακά που απειλούν να υπονομεύσουν τα θεμέλια των δημοκρατιών μας, μέσω σχεδιασμού του Δικτύου των πόλεων μας, με εκδηλώσεις και ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων, που θα αναδεικνύουν τα αποτρόπαια γεγονότα που οδήγησαν στην σχεδόν ολοσχερή εξαφάνιση των συμπολιτών μας εβραϊκού θρησκευόμενου στις αρχές της δεκαετίας του 1940 κατά τη διάρκεια της γερμανο-βουλγαρικής κατοχής, ώστε να καταστεί κοινή συνείδηση όλων των συμπολιτών μας και κυρίως των νεότερων γενεών, η ομόθυμη αντίθεση και καταδίκη στην απάνθρωπη μεταχείριση, στο μίσος κάθε μορφής και ιδίως στο ρατσιστικό, καθώς επιδίωξή μας είναι οι επόμενες γενιές να μην ζήσουν, και να μην συμβούν ποτέ ξανά, τα όσα τραγικά συνέβησαν κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος».

Σημειώνεται ότι θα δίνεται η δυνατότητα στους συμμετέχοντες φορείς, εκτός των δικών τους εκδηλώσεων, να αναπτύσσουν δραστηριότητες από κοινού με άλλα μέλη του Δικτύου, το οποίο θα λειτουργεί υπό τη μορφή Αστικής Εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και ως πρώτη έδρα για τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του ορίστηκε ο Δήμος Καβάλας.

Οι εκπρόσωποι των Δήμων που μετέχουν στο Δίκτυο και οι επίσημοι προσκεκλημένοι χαιρέτισαν με ομιλίες τους την ίδρυση του Δικτύου. Μεταξύ άλλων ανέφεραν:

-Ο Δήμαρχος Καβάλας τόνισε ότι «το καταστατικό για τη δημιουργία του Δικτύου Πόλεων απηχεί σε μεγάλο βαθμό την ευδιάκριτη ευαισθησία με την οποία η πλειοψηφία των κατοίκων της περιοχής μας αντιμετωπίζει τις πολιτικές που προάγουν την πολυ-πολιτισμικότητα, την αποδοχή της ετερότητας και την υπέρβαση του εθνοκεντρισμού».

Επίσης, εξέφρασε την πεποίθηση ότι «ήρθε η ώρα να πούμε ξανά την ιστορία μας, με περισσότερες λεπτομέρειες. Χωρίς φόβο και μακριά από την παγίδα των υπερβολών. Έχουμε την υποχρέωση να φέρουμε στην επιφάνεια τις άγνωστες πτυχές της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής των προγόνων μας».

Ο Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κ. Στέφανος ανέφερε ότι «...Οι Έλληνες είναι αντίθετοι, σε οποιοδήποτε μορφή εγκληματικότητας, πάντα ήταν ενωμένοι και στάθηκαν σε όλους και για όλα. Οι Εβραίοι οδηγήθηκαν στο θάνατο από κάποιους που δεν σεβάστηκαν ούτε τον εαυτό τους και αιματοκύλησαν όλη την Ευρώπη. Δυστυχώς, τέτοιες μορφές ανθρώπων, βίας και ρατσισμού βρίσκονται μέχρι σήμερα στη ζωή όλων των πολιτισμών, και δηλητηριάζουν νέους ανθρώπους. Το να αγαπάς την πατρίδα σου είναι ηρωικό, το να την εκμεταλλεύεσαι, όμως, και να θυσιάζεις τα ιδανικά των προγόνων σου για την ελευθερία, την αλληλεγγύη, τη δικαιοσύνη και την ομόνοια, χάρη στη δική σου καταστροφική και δειστρομαμμένη προσωπικότητας, είναι τραγικό».

Ο Πρόεδρος του Ισραήλ στην Ελλάδα κ. Νόαμ Κατς μίλησε για τις εβραϊκές κοινότητες στην περιοχή, για τους 1.484 Καβαλιώτες, που ήταν μεταξύ των 67.000 Ελλήνων στο σύνολο των 6 εκατομμυρίων Εβραίων, που οδηγήθηκαν στα στρατόπεδα εξόντωσης. Συνεχάρη τον Δήμο Καβάλας για το μνημείο που έστησε το 2015 και τη σημερινή διοίκηση του κ. Μουριάδη γιατί προωθεί την ενεργή μνήμη για την ιστορία της εβραϊκής κοινότητας, που είναι αναπόσπαστο μέρος της ιστορίας της Καβάλας μέσα από εκδηλώσεις και δράσεις που στέλνουν ηχηρό μήνυμα εναντίον του αντισημιτισμού.

Ο Δήμαρχος Διδυμοτείχου κ. Χατζηγιάννογλου είπε πως «είμαστε, από την ίδια την ιστορία, η δύναμη που θα προσπαθήσει, με το Δίκτυο, να αναδείξει το μαρτύριο που πέρασε ο εβραϊκός λαός και να αποδείξουμε ότι στο μέλλον θα είμαστε μια καλύτερη κοινωνία με συνοχή και αγάπη».

Ο Αντιδήμαρχος Δράμας κ. Χαραλαμπίδης είπε πως ο Δήμος Δράμας θα είναι στην πρώτη γραμμή κατά του ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας και αμφισβήτησης της Ελευθερίας. Χρέος μας να εργαστούμε για την αφύπνιση, να ενισχύσουμε την αλληλεγγύη και τον ανθρωπισμό για να έχει νόημα το «ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ».

Ο Δήμαρχος Κομοτηνής κ. Γκαράνης χαρακτήρισε ιστορική την ημέρα ίδρυσης του Δικτύου, «που διατρανώνει τη θέληση του Δήμου και των πολιτών μας να αντισταθούμε στην ιστορική λήθη».

Ο Δήμαρχος Ξάνθης κ. Τσέπελης τόνισε ότι ενωμένοι, μέσω του Δικτύου, «θα πρέπει να μεταφέρουμε στους νέους ότι τέτοιου είδους πράξεις δεν πρέπει να υπάρξουν ποτέ ξανά».

Ο Αντιδήμαρχος Ορεστιάδας κ. Μαρασλής ευχήθηκε το Δίκτυο να γίνει το μεγαλύτερο της Ελλάδας.

Η εκπρόσωπος του Δήμου Σερρών κα Παλάζη υπογράμμισε ότι μέσω του Δικτύου «θα πρέπει να κάνουμε πράξη την καταπολέμηση της ρητορικής του μίσους που αποτελεί σύγχρονη μάστιγα».

Ο Δήμαρχος Σουφλίου κ. Καλακίκος εξέφρασε την πεποίθηση ότι το Δίκτυο θα επιτύχει τους σκοπούς του.

Χαιρέτησαν, έδωσαν εύσημα στους Δημάρχους για την ίδρυση του Δικτύου, δήλωσαν «πιστοί συνεταίροι του» και ευχήθηκαν να επεκταθεί σε όλη την Ελλάδα ο εκπρόσωπος του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος, Γεν. Ταμίας του Προεδρείου ΚΙΣΕ Δανιήλ, Μπερναρδούτ, η διευθύντρια του Κέντρου Πολιτιστικής Κληρονομιάς των Ελληνοεβραϊκών Κοινοτήτων του Ισραήλ, Σάρον Σέλα και ο Διευθυντής του Μουσείου της Τρεμπλίνκα, Δρ Εντουαρτ Κοπόβκα, ο οποίος ζήτησε από τους δημάρχους να βρουν τα ονόματα όσων χάθηκαν στην Τρεμπλίνκα για να σκαλιστούν σε μνημείο στον τόπο του εγκλήματος και κάλεσε πολίτες, μαθητές και δημοσιογράφους να επισκεφθούν το Μουσείο.

Ντοκιμαντέρ

Η επιτυχημένη εκδήλωση έκλεισε με την προβολή ντοκιμαντέρ-αφιερώματος στις εβραϊκές κοινότητες της Αν. Μακεδονίας και Θράκης, την ιστορία και την κατάληξή τους, για το οποίο μίλησαν οι δημιουργοί του Ιωσήφ Μεβοράχ και Λευτέρης Κουκουτίνης.

Μνημόσυνο στο εβραϊκό νεκροταφείο και Πορεία Μνήμης

Οι εκδηλώσεις ολοκληρώθηκαν την Κυριακή 5.3.23, με Μνημόσυνο στο εβραϊκό νεκροταφείο της Καβάλας, ομιλίες και καταθέσεις στεφάνων στο μνημείο Ολοκαυτώματος που βρίσκεται στον χώρο του νεκροταφείου. Το μνημείο αυτό ανεγέρθηκε το 1954 από τους εναπομεινάντες Εβραίους της Καβάλας στη μνήμη των συγγενών τους που εξοντώθηκαν στο Ολοκαύτωμα. Το μνημόσυνο τέλεσε ο Ραββίνος Θεσσαλονίκης Ααρών Ισραέλ και στη συνέχεια τα μέλη της χορωδίας της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης έψαλαν ψαλμούς και ύμνους.

Ακολούθησε η Πορεία Μνήμης από το παλιό εβραϊκό σχολείο (νυν κτήριο Λυκείου Ελληνίδων) μέχρι το μνημείο του Ολοκαυτώματος στην οδό Βενιζέλου. Επίσημοι, τοπικές Αρχές και πλήθος κόσμου ένωσαν τα βήματά τους πίσω από το πανό με τη φράση "ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ" στην Πορεία Μνήμης, που κατέληξε στο μνημείο που έστησε ο Δήμος το 2015, όπου άφησαν από ένα λουλούδι στη μνήμη των 1.484 Καβαλιωτών Εβραίων που δολοφονήσαν οι Ναζί και οι Βούλγαροι σύμμαχοί τους.

Τέλος, στην αίθουσα της Μεγάλης Λέσχης, αφού μίλησαν ο εκπρόσωπος του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος, Δανιήλ Μπερναρδούτ, ο καθηγητής του τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, Γιώργος Τσιγάρας, και ο εκπρόσωπος του Europe Direct ΑΜΘ, Δημήτρης Σπιτσέρης, η χορωδία του Συλλόγου Φίλων Μουσικής έκλεισε τις εκδηλώσεις με δύο ύμνους αφιερωμένους στα θύματα του Ολοκαυτώματος, καθώς και του πρόσφατου σιδηροδρομικού δυστυχήματος στα Τέμπη.

Όλοι οι συντελεστές των εκδηλώσεων και της δημιουργίας του «Δικτύου Πόλεων κατά του Αντισημιτισμού και της Διασποράς Φυλετικού Μίσους» υποσχέθηκαν να συναντηθούν το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα για να ορίσουν τα όργανα και τα στελέχη που θα σηκώσουν το βάρος της λειτουργίας του Δικτύου.

Μεταξύ άλλων, στις εκδηλώσεις παρέστησαν και δεκάδες Εβραίοι από τη Βουλγαρία.

(Με στοιχεία από τα Δελτία Τύπου του Δήμου Καβάλας)